

A zalai bírák és titkárok véleménye az ún. „Négyoldalú Megállapodásról”

1. Az első kérdés, hogy a megállapodás közjogi aktus-e. Közjogi aktus megkötésére az azt megkötő személynek jogi felhatalmazással kell rendelkeznie. A jogi felhatalmazásnak jogszabályból vagy közjogi szervezetszabályozó eszközökből kell erednie. A megállapodás nem tartalmazza, miből ered, mi által szabályozott az a közjogi jogkör, amelyben eljárva az egyes személyek a megállapodást megkötik. Talán azért, mert ilyen jogkörük az aláíróknak nincs is. Azért nincs, mert amit a megállapodás magában foglal, azt nem így kell intézni, hanem jogalkotással. A megállapodás a jogalkotás jogilag rendezett folyamatába pedig egyáltalán nem illeszthető be.

Mivel a fentiek alapján a megállapodás nem közjogi aktus, annak egyrészt nincs semmilyen jogi kötőereje, másrészt ennél fogva az **jogon kívüli, tisztán politikai természetű**. Politikai természetű „közös nyilatkozat” kiadása kizárólag a nyilatkozat politikai szereplőjének hasznos. Azt ugyanis politikai kommunikációra használhatja, és arra, hogy a későbbiekben kormányzati döntések helyességének indokául felhozhassa, adott esetben a megállapodás valamely résztvevőjének véleményeltérése esetén. Nyilván éppen emiatt nem véletlen, hogy a megállapodás oly kevés konkrétumot tartalmaz, az egyértelműség követelményének több pontban sem felel meg.

Magyarország Alaptörvénye rögzíti a jogállamiság kritériumait, így a hatalmi ágak megosztásának elvét is. Ezen elvek mellett bármely hatalmi ág képviselője és annak minden tagja csak a jogszabályok feltétlen tiszteletben tartása és alkalmazása mellett fejtheti ki tevékenységét. Az igazságszolgáltatás mint önálló hatalmi ág egyetlen képviselője és szervezeti egysége sem kapott jogszabályi felhatalmazást arra, hogy a működés alapvető feltételeit, és a bírói függetlenséget alapjaiban biztosító javadalmazás kérdését kötelező erővel nem bíró megállapodás útján szabályozza. A véleményezésre megküldött megállapodás így elfogadhatatlan, annak érvényesülése a bírói függetlenség terén súlyos károkat eredményez.

2. A Bjt. 35.§. (4) bekezdése szerinti, bírói függetlenséget biztosító javadalmazás biztosítása alkotmányosan **nem köthető össze** semmilyen, a bírósági szervezetrendszer átalakítására irányuló törekvéssel, különösen nem egy kidolgozatlan, a jelenlegi szabályozás elveivel és gyakorlatával össze nem illeszthető, a végrehajtó hatalmat semmilyen módon nem kötelező ötletgyűjteménnyel. Erre figyelemmel nyilvánvalóan a megállapodás tervezetének létrejötté is a leghatározottabb tiltakozásunkat váltja ki. A fent hivatkozott, bírói függetlenséget biztosító javadalmazás nem lehet más, mint az eddigi inflációs értékvesztést azonnal és teljesen kompenzáló, valamint a jövőre nézve az **inflációt évente automatikusan követő mértékű** javadalmazás.

A megállapodás tervezet a bírói munkánk mindennapjait érintő jelentős kérdéseket tartalmaz. A szervezeti átalakításokra – a részletszabályok ismerete nélkül – általános felhatalmazás megadása előre nem látható, akár a bírói szervezetre, a bírák jogállására, integritására is negatív kihatással lehet. Mindemellett számos alkotmányossági aggályt is felvet.

A szervezet átalakításával kapcsolatos kérdéseket a bírák és az igazságügyi alkalmazottak bérezésével összekötni **morálisan is megkérdőjelezhető**. A bírák és az igazságügyi

alkalmazottak bérezésének rendezése elengedhetetlen, amelyet a bírói függetlenségre tekintettel nem lehet bármi mástól függővé tenni.

A megállapodás természete azt sugallja, mintha az itt rögzítettek kötelezettségvállalások lennének a bírói szervezet részéről a béremelés ellentételezéseképpen.

Meggyőződésünk, hogy a bírói függetlenség és az ezt biztosító bérezés nem költségvetési, hanem alkotmányossági kérdés, ezért azt a mindenkori kormánynak feltétel nélkül biztosítania kell.

Azt sem látjuk, hogy az igazságügyi alkalmazottak érdekeit mennyiben szolgálná, ha a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. tv. hatálya alá kerülnének.

A megállapodás tervezetből az tűnik ki, hogy a „hivatásrendek anyagi megbecsülése” (bírák, igazságügyi alkalmazottak illetményrendezése) és az „igazságszolgáltatás hatékonyságának javítása” **egy csomagot képez**, az anyagi megbecsülés csak a hatékonyság céljából végrehajtandó szervezeti változások esetén lesz biztosított. Álláspontom szerint az illetményrendezésnek **nem lehet feltétele** a szervezeti változások végrehajtása, e kettő összekötése éppen a megállapodás tervezet I.1. pontjában rögzített bírói függetlenséget veszélyezteti. Mindenki – így a kormány és az országgyűlés előtt is – ismert, hogy az igazságszolgáltatásban dolgozók illetményrendezése nem tűr halasztást, annak elmaradása lassan az igazságszolgáltatás működésének ellehetetlenüléséhez vezet, míg a szervezeti reformok végrehajtása megfontoltabb, érdemi és részletes vitán alapuló döntést kíván. A jogállamiság egyik alappillére a hatalmi ágak szétválasztása és a bírák függetlensége, ezért még a látszatát is kerülni kell annak, hogy az illetményrendezés feltételhez kötött lenne.

3. Aggályosnak tartom, hogy a megállapodás tervezet észrevételezésére **rendkívül rövid határidő**, kevesebb mint egy munkanap állt rendelkezésre annak ellenére, hogy a tervezet alapjaiban érinti nem csupán a bírák és az igazságügyi alkalmazottak juttatásait, de az egész bírósági szervezetrendszer, az igazságszolgáltatás és Magyarország jogállami működésének alapvető kérdéseit is. A megállapodás tervezetben foglaltak súlyát is figyelembe véve, szükségesnek tartanám szélesebb körű, legalább a szakmai közvéleményt felölelő, hosszabb időtartamú véleményezés lehetőségének biztosítását a szakmai érdekképviseleti szervek érdemi bevonása mellett.

4. A bírák és az igazságügyi alkalmazottak jövedelmi helyzetének rendezése kapcsán a megállapodásban foglaltak álláspontom szerint általánosak, kellő garanciákkal nem alátámasztottak, nem látható pontosan, hogy a tervezett bérfeljesztés milyen ütemezésben, milyen konkrét szabályok és elvek mentén fog megvalósulni. A bérfeljesztés kapcsán a megállapodás tervezetben rögzítettek – ismereteim szerint – **messze elmaradnak** az OBH elnöke, illetőleg a bírói érdekképviseleti szervek által korábban megfogalmazottaktól.

Az elmúlt évek inflációja mellett elfogadhatatlan a megállapodás tervezet II.3. pontjában rögzített illetményemelés, amely jelentősen eltér az OBT, OBH és az érdekképviseleti szervek illetményemelési javaslatától. A három ütemben történő illetményemelés gyakorlatilag csak a jövőbeni pénzromlást fogja lekövetni, az elmúlt évek pénzromlását egyáltalán nem kompenzálja.

5. A szervezeti reformokat illetően megfogalmazott megállapítások a bíróságok és az igazságszolgáltatás alkotmányos működésének alapvető kérdéseit érintik, illetőleg érinthetik, kellően konkrétan azonban nem kifejtettek. A megállapodás – aláírása esetén – ezért lényegében **kiszolgáltatottá teszi** a bírósági szervezetrendszert. Egyetértek azon véleményekkel, amelyek szerint a megállapodás voltaképpen **biankó hozzájárulást** ad a másik hatalmi ágaknak annak konkrét szabályokkal történő kitöltésére. Mindezt rendkívül aggályosnak tartom (szervezeti átalakítások természetesen lehetnek szükségesek, azonban azokat, véleményem szerint alaposabb előkészítés után, a szakmai közvélemény és az érdekképviselői szervek véleményét is beszerezve, a jövedelmi helyzet kérdéséről függetlenül lehet csak tárgyalni).

A szervezeti reformokat illetően a bírák egybehangzó véleménye, hogy az konkrétumokat nem, csak általános célkitűzéseket tartalmaz, amelyek utóbb bármilyen tartalommal kitölthetők, és a megállapodás aláírását követően a konkrét jogszabály tervezetknél már lehetséges lesz a kormányzat részéről arra hivatkozni, hogy a bíróságok képviselőit hivatott szervek is egyetértenek a változtatásokkal, hiszen aláírták a megállapodást. A bírák határozott álláspontja, hogy a négyoldalú megállapodás valójában csak egy **látszatintézkedés** az Európai Unió irányába annak igazolása céljából, hogy az igazságszolgáltatás a jogállamisági feltételeknek megfelel.

6. Nem értünk egyet azzal, hogy a nem jogi végzettséghez kötött munkakört betöltő igazságügyi alkalmazottak jogállásában változás történjen, mivel a nem jogi végzettségű igazságügyi alkalmazottak részei az igazságszolgáltatásnak. Megjegyezni kívánjuk továbbá, hogy a tervezet II.5. pontja **sem tartalmaz arra vonatkozó garanciát**, hogy az ő jogállásuk akár egyes részeiben hátrányosan ne változzon, függetlenül az esetleges béremelésről, illetve annak mértékéről. Nyilvánvaló egyébként, hogy jelenleg a Kit. a munkavállalókra a béren kívüli egyéb elemek vonatkozásában (pl. szabadság, munkaidő) lényegesen hátrányosabb szabályokat tartalmaz, mint az Iasz.

7. A tervezet III. pontjának „Az igazságszolgáltatás hatékonyságának javítása” körében írtak elfogadhatatlanok, ezzel a bíróságon pályát kezdő jogi végzettségű és jogi szakvizsgával rendelkező bírósági fogalmazók és bírósági titkárok előmenetele, életpályája indokolatlanul **elnehezedik, bizonytalaná válik**, hiszen az ún. „külsős pályázó” indokolatlan előnyben részesülne a bírói pályázat elbírálásánál a több éve bírósági szervezetrendszerben dolgozó bírósági titkárral szemben. Ez előre vetíti a jelenleg szolgálatot teljesítő, a bírói pályára egyébként alkalmas bírósági titkárok fluktuációját.

Álláspontom emellett az, hogy a bírói hivatást csak a bíróságon lehet megtanulni. Az önálló, kritikus gondolkodás alapjai a közigazgatásban nem sajátíthatók el.

8. Polgári ügyben értelmezhetetlen azon kitétel, hogy csak akkor szükséges az ítélet részletes indokolása, ha a felek „**valószínűsíthetően**” nem kívánnak élni a jogorvoslati jogukkal.

Az adminisztrációs teher csökkentése mindenképpen cél lehet, de erre nem a polgári ügyekben hozott ítéletek részletes indokolásának elhagyása a megfelelő eszköz. A Pp. jelenleg is ismeri a rövidített indokolást tartalmazó ítéletet, amely viszont minden ügyben nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az anyagi jogerő tárgyi terjedelme megállapítható legyen.

9. Komoly aggályokat vet fel, hogy a tárgyaláson lehetővé váljon az online jelenlét, mivel ehhez **nincsenek meg a garanciális feltételek**, és a tervezet nem rögzíti, miként kívánja azokat biztosítani.

10. Érthetetlen, hogy 12 év elteltével **miért indokolt** ismételten a bírói felső korhatáron módosítani, annak valódi indokát a megállapodás tervezet nem tartalmazza, hiszen 2012-ben éppen a nagy tapasztalattal rendelkező, munkájukat kiválóan végző bírákat küldték nyugdíjba. Lényeges szempont lenne annak ismerete, hogy a bíró tovább-foglalkoztatásra irányuló kérelme esetén **milyen objektív alkalmassági** feltételekről van szó, azok valóban objektívek-e vagy esetleg mérlegeléstől függnék-e, ugyanis az utóbbi a bírói függetlenség jelentős sérelmét jelentené.

Teljesen **indokolatlan** a bíróvá válás korhatárának 35 évre emelése és bírói pályázat esetén a bírósági szervezetrendszeren kívülről pályázók előnyben részesítése, ez a változtatás gyakorlatilag a bírósági szervezetszervezet jelenlegi megfelelő működését vonja kétségbe. A bírósági szervezetben szerzett gyakorlat a bíróvá válás elengedhetetlen feltétele, a tervezett módosítás éppen azon pályakezdekők előmenetelét lehetetleníti el, akik a bírói hivatást életpályának tekintik. A 35 éves korhatár pedig azt fogja eredményezni, hogy a legrátermettebb pályakezdekők más jogi hivatásrendekben helyezkednek el, holott éppen a bíróságokon lenne rájuk szükség.

11. A szervezetrendszer átalakításának módjára a megállapodás tervezetből egyáltalán nem lehet következtetést levonni, de amennyiben ezalatt az informális úton terjedő átalakításokat kell érteni, úgy az **ítélőtáblák összevonását nem támogatom**, mivel az a jogkereső állampolgárok számára még inkább megnehezíti az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést. A munkaügyi hatáskörök gyakori változtatása pedig szintén a jogbiztonságot veszélyezteti.

12. A járásbírói bírókra nézve rendkívül **méltánytalan** az általános mozgóbírói státusz, amelynek sem az infrastrukturális, sem az anyagi feltételei nem biztosítottak.

13. Nem tisztázott, hogy a cégek és más jogi személyek nyilvántartásainak közigazgatás hatáskörbe telepítése esetén **miként lesznek a bírósági garanciák megtarthatók**. A megállapodás tervezet ugyan nem tartalmazza, de a bírák határozottan ellenzik azt a szintén informális úton terjedő változtatási javaslatot, hogy a házasságok megegyezéses felbontása közjegyzői hatáskörbe kerüljön, a személyi állapotot érintő perek bírósági hatáskörben tartása ugyanis a jogbiztonság érdekében elengedhetetlen.

Aláírók:

Zalaegerszegi Törvényszék bírái:

Dr. Adorján Csaba
Dr. Béres Judit
Dr. Kovács Rita
Dr. Mihályi Mónika
Dr. Vajda Andrea
Doszpothné dr. Hodosi Eszter
Dr. Borda Anita
Dr. Bartalné dr. Mentés Judit
Dr. Mazzag Judit
Dr. Bányai Tamás
Dr. Csanádi Lajos
Dr. Csejtej Péter
Dr. Palotay András
Dr. Gergye Tamás
Dr. Turopoli Tibor
Dr. Aradi Krisztina
Dr. Vándor Virág
Dr. Mórítz Krisztián
Dr. Gaider Bálint

Zalaegerszegi Törvényszék titkárai:

Dr. Czilli Richárd
Dr. Füredi Mátyás

Zalaegerszegi Járásbíróság bírái:

Takácsné dr. Szabados Katalin
Dr. Seruga Teodóra
Dr. Kovács Erzsébet
Ujjné dr. Bánáti Nikoletta
Dr. Sinkó Vilmos
Dr. Tahin Szabolcs
Dr. Takács-Kancsal Ágnes
Dr. Czipóth Edit
Dr. Polay József

Zalaegerszegi Járásbíróság titkárai

Dr. Hunyadi Beáta Katalin
Dr. Sabján-Pósza Szabina
Pacsainé dr. Csanádi Melinda
Dr. Szabó Adrienn
Dr. Dobos Ferenc
Dr. Göncz Iván
Dr. Mészáros Lilla

Nagykanizsai Járásbíróság bírái

Dr. Török Judit

Dr. Szolik Enikő

Harangozóné dr. Pánker Márta

Domjánné dr. Kormányos Edit

Dr. Kráncz Zsófia

Dr. Károlyi Milán

Gájerné dr. Szabó Andrea

Schábné dr. Proszonyák Éva

Nagykanizsai Járásbíróság titkárai

Dr. Krausz Bernadett

Dr. Kupits Kitti

Dr. Fodor Zsófia

Bednyákné dr. Ábrahám Petra

Keszthelyi Járásbíróság bírái

Dr. Szilbereki-Vajda Dóra

Dr. Polgár-Kiss Judit

Dr. Szládovics Tamás

Dr. Koller Csilla

Dr. Sárompek Csilla

Keszthelyi Járásbíróság titkára

Tringliné dr. Molnár Lilla